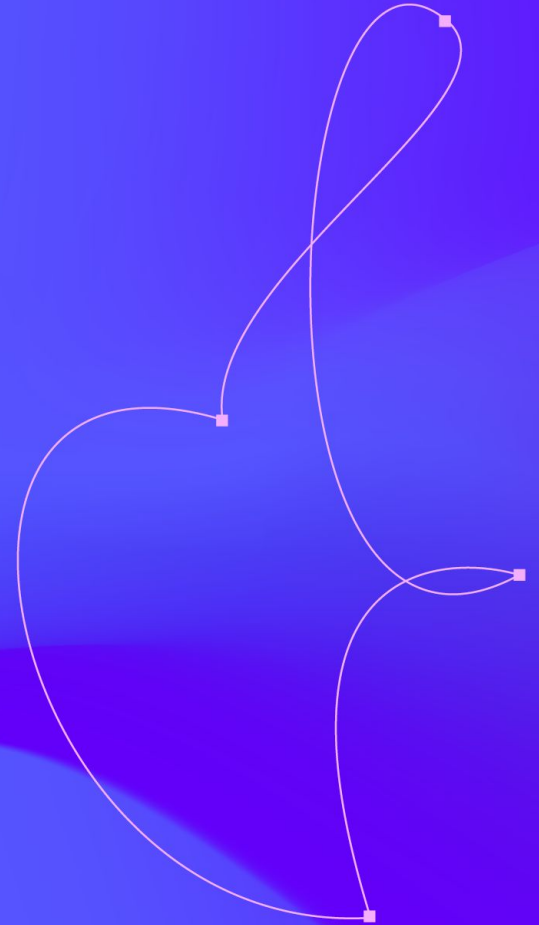
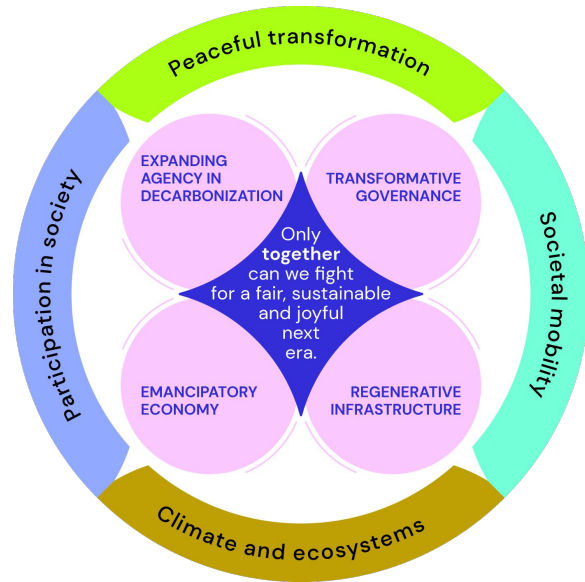

ECONCHANGE – talouden muutospaineet ja valtion rooli talouden ohjauksessa

Sitra Heräämö
Julia Jousilahti, vanhempi asiantuntija
Demos Helsinki
20.4.2023

Demos Helsinki at a glance

WE, DEMOS HELSINKI,
promise that our approach aims to...

LEVERAGES
for transformation

THE HARD LIMITS
that we refuse to cross

Demos Helsinki is an independent, not-for-profit think tank. We are 50 curious and kind individuals with a diverse background and currently based across Finland, France, United Kingdom, Greece, and Brazil.

We focus our work on four leverages. **If we manage to pull these leverages into the desired direction, we can contribute to a comprehensive transformation towards a fair, sustainable and joyful next era.**

ECONCHANGE – tausta

- Talousjärjestelmiin kohdistuu tällä hetkellä monenlaisia paineita kaikkialla maailmassa.
- Koronapandemia ja Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa seurauksineen ovat edellyttäneet valtioilta aktiivisia toimia talouden ja yhteiskuntien toimitakyvyn turvaamiseksi.
- Lyhyen aikavälin sokkien lisäksi talouteen kohdistuu useita pitkän aikavälin paineita – elämme toistuvien, yhtäaikaisten ja toisiinsa kytkeytyvien ”monikriisien” aikaa?
- Econchange: miten globaalit muutospaineet haastavat suomalaisen talouspolitiikan vakiintuneita lähtökohtia talouspolitiikan eri sektoreilla, miten valtion rooli talouden ohjauksessa mahdollisesti muuttuu ja onko kyse tilapäisestä vai pysyvämmästä ilmiöstä sekä mitä valmiuksia ja kyvykkyyksiä valtiolta edellytetään, jotta se voi toimia uusissa rooleissa?

ECONCHANGE – tausta

- Hallituksen talousneuvoston tilaama tutkimushanke.
- Tutkimuskonsortion muodostivat Demos Helsinki, OECD NAEC ja BIOS-tutkimusyksikkö.
- Hanke oli käynnissä 06/2022–04/2023.
- Raportti julkaistaan 26.4. osoitteissa tietokäyttöön.fi sekä demoshelsinki.fi.

Valtion ja markkinoiden suhteesta

- Valtiolla ja markkinoilla on kummallakin rooli kaikissa talousjärjestelmissä.
- Yksinkertaistavien “pieni valtio – iso valtio” –dikotomian (valtion koko) sijaan mielekkäämpää on tarkastella, miten valtion ja markkinoiden välinen “työnjako” ja suhde on kehittynyt eri aikoina (valtion roolit.)

Valtion ja markkinoiden suhteesta

Objective: steering markets

Orchestrating role

A state that steers the markets through collaboration and coordination among non-state actors

Commanding role

A state that commands the markets to its wished outcomes through direct involvement

Mechanism: indirect participation in markets

Mechanism: direct participation in markets

Enabling role

A state that is involved in steering or participating in markets as little as possible

Stabilizing role

A state that directly intervenes in the markets to maintain equilibrium

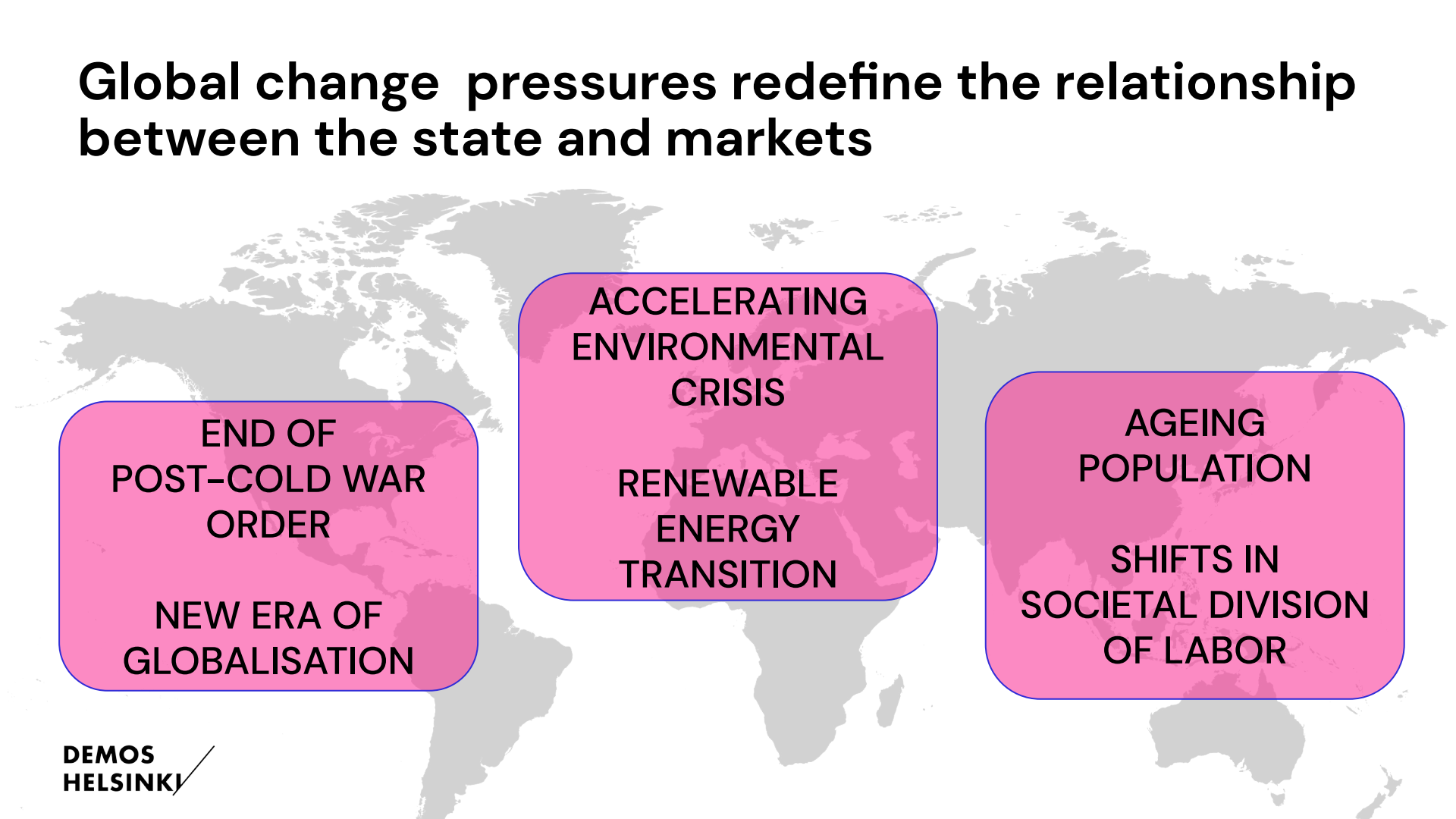
Objective: maintaining markets

Suomen talouspolitiikan premissit

Premissi: erilaisten yhteiskunnallisten sidosryhmien laajalti jakamat oletukset talouspolitiikan ohjaavista raameista ja tavoitteista.

Politiikan alue	Premissi
Finanssi- ja rahapolitiikka	<ul style="list-style-type: none">• Pitkän aikavälin budjettitasapaino• Julkisten menojen hillitseminen kehysmenettelyllä• Sitoutuminen euroon valuuttana
Kauppapolitiikka	<ul style="list-style-type: none">• Vientivetoisena maana sitoutuminen sääntöpohjaiseen kansainväliseen kauppaan ja globalisaatioon laajasti• Suomalaisen työvoiman kilpailukyvyyn ylläpitäminen
Työmarkkinapolitiikka	<ul style="list-style-type: none">• Kolmikantaisesta neuvottelujärjestelmästä kohti hajautettua sopimista• Tarjontapuolen reformit työvoiman tarjonnan lisäämiseksi
Teollisuus- ja innovaatio-politiikka	<ul style="list-style-type: none">• Valtiovetoisesta teollisuuspolitiikasta markkinavetoisempaan malliin• Houkuttelevan investointiympäristön ylläpito mm. yritysveroastetta säätelemällä• Julksiet investoinnit koulutukseen ja TKI-toimintaan

Global change pressures redefine the relationship between the state and markets

END OF
POST-COLD WAR
ORDER

NEW ERA OF
GLOBALISATION

ACCELERATING
ENVIRONMENTAL
CRISIS

RENEWABLE
ENERGY
TRANSITION

AGEING
POPULATION

SHIFTS IN
SOCIETAL DIVISION
OF LABOR

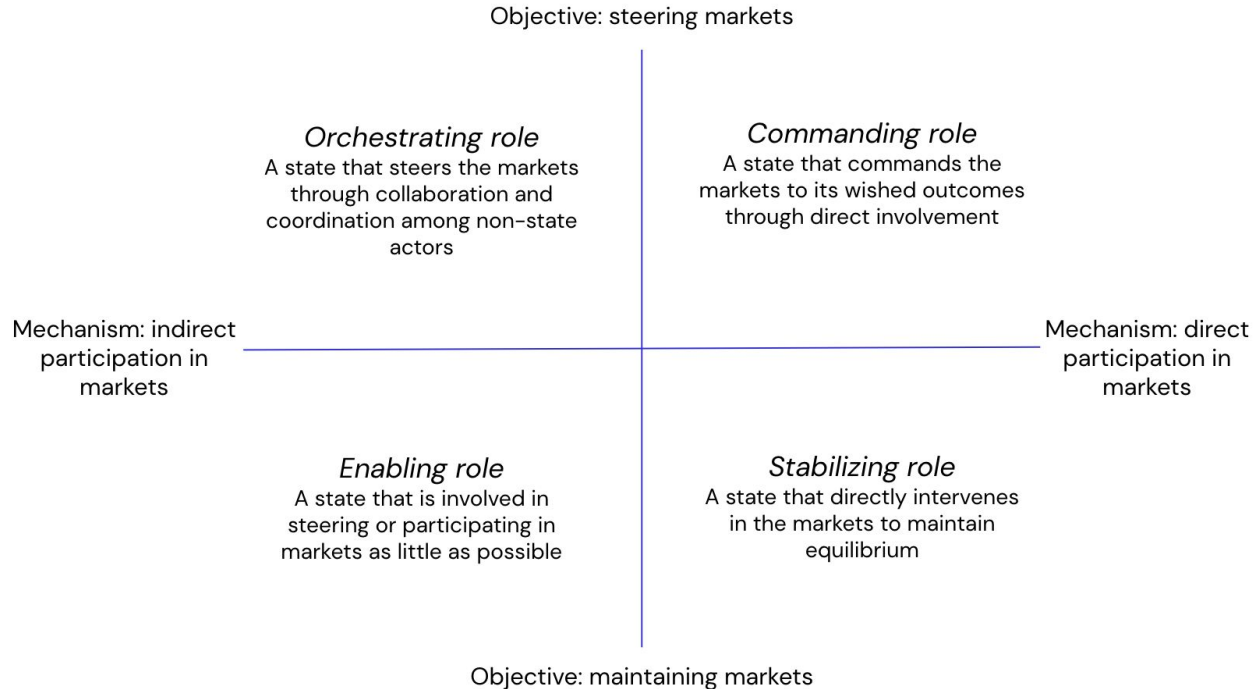
Muutospaineiden vaikutus suomalaisen talouspolitiikan premisseihin

Finanssipolitiikka	<ul style="list-style-type: none">• Finanssipolitiikka kytkeytyy entistä enemmän geopolitiikkaan• EU:n fiskaaliunionin tiivistyminen ja finanssipolitiikan sääntöjen ja käytäntöjen muutos (esim. yhteisvelka) USA:n ja Kiinan investointikilpailuun vastaamiseksi ja strategisen autonomian vahvistamiseksi (ja Ukrainan jälleenrakentamiseksi?)• Suomessa tarve taspainoilla pitkän aikavälin kestävyysvajeen ja vihreän siirtymän ja talouskasvun ylläpitämisen edellyttämien investointien ja julkisten palveluiden välillä• Tarve tiiviimmälle finanssi- ja rahapolitiikan koordinaatiolle kasvaa
Kauppapolitiikka	<ul style="list-style-type: none">• Geopoliittinen blokkiutumisen ja "friend-shoring" haastavat vapaakauppaa• Talouden toimintaympäristön kriisiherkkyys haastaa globalisaatiota ja pitkiä toimitusketjuja• EU:n valtiontukisääntöjen lievennys muuttaa Suomen asemaa EU:n sisämarkkinoilla?

Muutospaineiden vaikutus suomalaisen talouspolitiikan premisseihin

Työmarkkinapolitiikka	<ul style="list-style-type: none">• Työmarkkinatoimijoiden ja valtion välisen koordinaation kehittäminen esim. vihreän siirtymän, digitalisaatiokehityksen sekä väestön ikääntymisen aikaansaaman elinkeinorakenteen murroksen ohjauksessa (esim. koulutustarpeen ennakointi ja jatkuvan oppimisen rakenteet ja rahoitus.)
Teollisuus- ja innovaatiopolitiikka	<ul style="list-style-type: none">• Tarve aktiivisemmalle teollisuuspolitiikalle EU:ssa ja Suomessa vastavoimana USA:n ja Kiinan panostuksille kotimaiseen teollisuuteen – mitä olisi “uusi teollisuuspolitiikka” Suomessa?• Koulutus- ja TKI-panostusten merkitys kasvaa entisestään

Muutospaineet edellyttävät talouden vahvempaa orkestraatiota

Orkestroiva valtio harjoittaa talouspolitiikkaa tavalla, jossa se tekee tiivistä yhteistyötä sidosryhmiensä kanssa saavuttaakseen yhdessä sidosryhmien kanssa poliittisesti sovitut strategiset tavoitteet.

